Talousarvioesitys ja verotuksen vaikutuksista tulo- ja varallisuuseroihin

Matti Tuomala

23.11.2021

Miten verotuksen vaikutuksia voidaan arvioida?

- (I) Mikrosimulointi–mallit:

  - pystyvät melko hyvin yksittäisten veromuutosten suorien vaikutusten arviointiin

  - Ne eivät kuitenkaan pysty jäljittämään kaikkia nykyisen verojärjestelmän vaikutuksia tulo- ja varallisuuseroihin.
- (II) Voimme käyttää menneisyydestä saatua empiiristä tietoa verotuksen ja tulo- ja varallisuuserojen yhteydestä
- Epävarmuus pandemian kestosta tuo molempiin keinoihin lisää pulmia

Eriytetyn tuloverotuksen (ETV) luoman ylimpien ansio- ja pääomatulojen verokuilun seurauksia

- Verokuilun avulla listaamattomien oy;den varakkaat omistajat voivat kasvattaa nettovarallisuuttaan (***johon niiden osinkojen verotus perustuu***), joka luo lisää tuloa ja kasvaneista tuloista voidaan matalien pääomatuloverojen vallitessa säästää suurempi osa.
- Säästäminen taas lisää olemassa olevaa nettovarallisuutta, joka puolestaan luo lisää tuloa ja näin prosessi jatkuu lumipallo-ilmiön tavoin.
- Seuraukset ovat Suomessa näkyneet ylimpien tulo-osuuksien kasvuna ja varallisuuden keskittymisenä jo ennestään hyvin varakkaille (tarkemmin ks. Tuomala 2019, luvut 2 ja 4).
- Seuraavaksi tarkastellaan vaikutuksia: tulojen koostumukseen (I), veroasteisiin (II) ja ylimpiin tulo (varalllsuus)-osuuksiin (III)

(I) Bruttotulojen koostumus eri tulotasoilla 1990-2018 ja 1995-2018
Lähde: Riihelä-Tuomala 2020

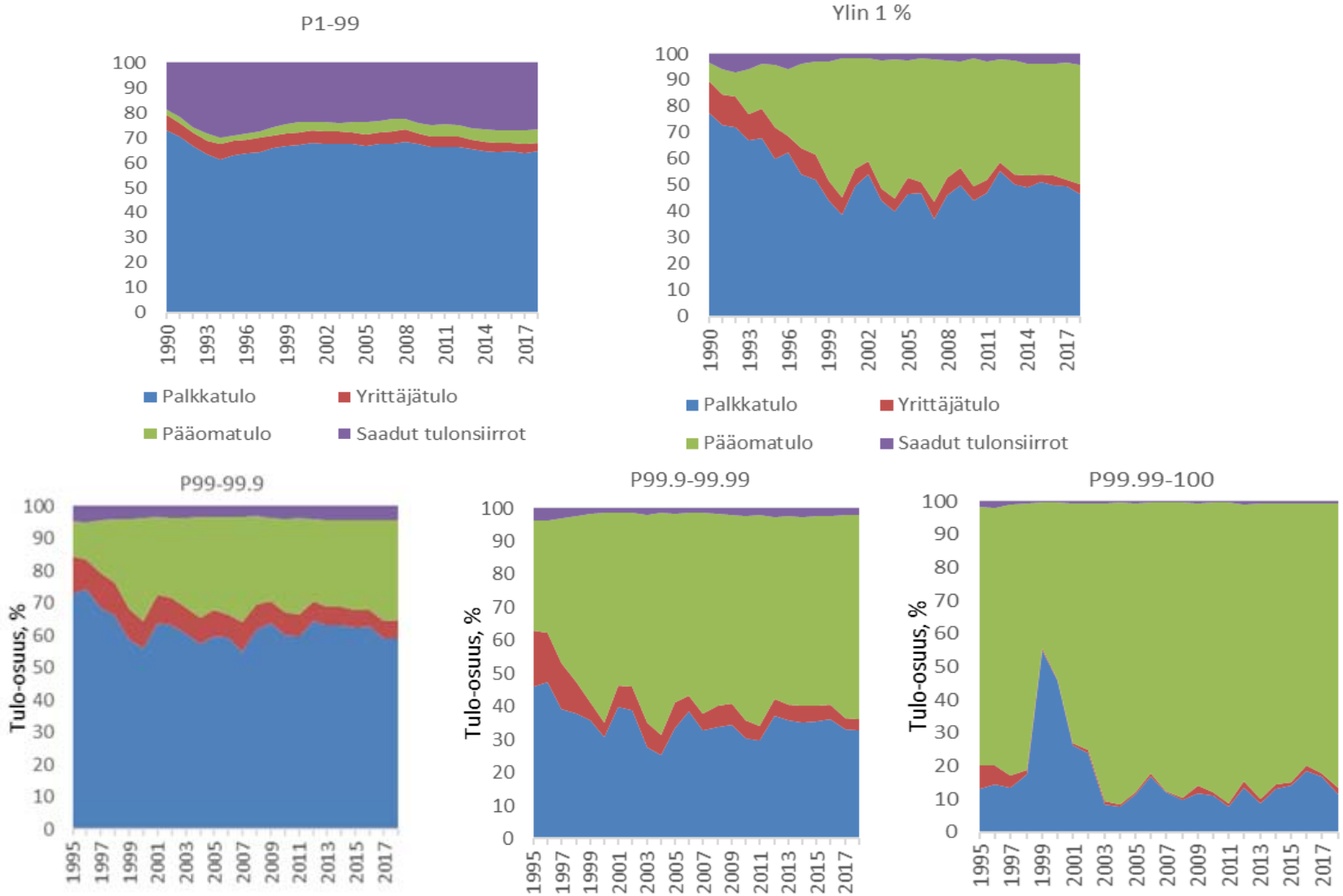

Aineisto: Tulonjaon palveluaineisto 1990-2018 ja Kokonaisaineisto 1995-2018, Tilastokeskus

(II) Keskimääräiset kokonaisveroasteet 1995–2018, Riihelä-Tuomala 2020(päivitetty)

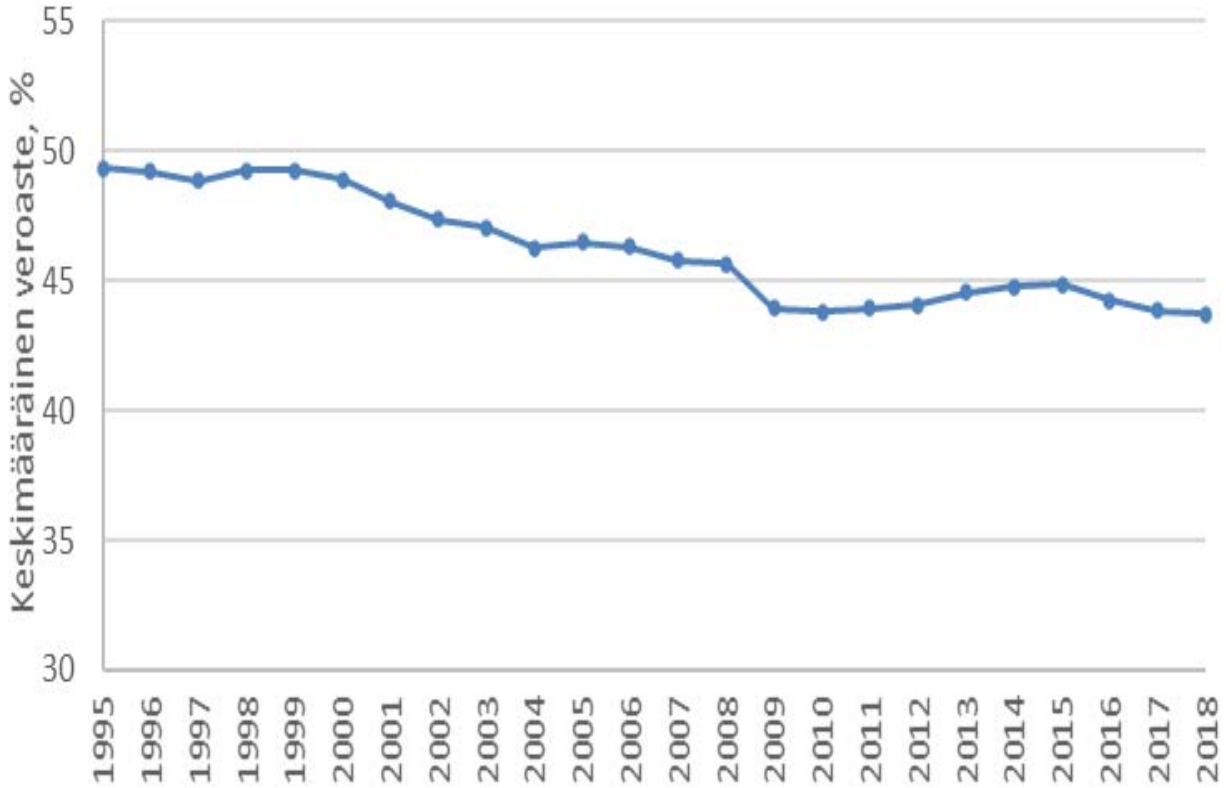

(II) Keskimääräiset kokonaisveroasteet tuloryhmittäin vuosina 1990*, 1995, 2018, Riihelä-Tuomala (2020)

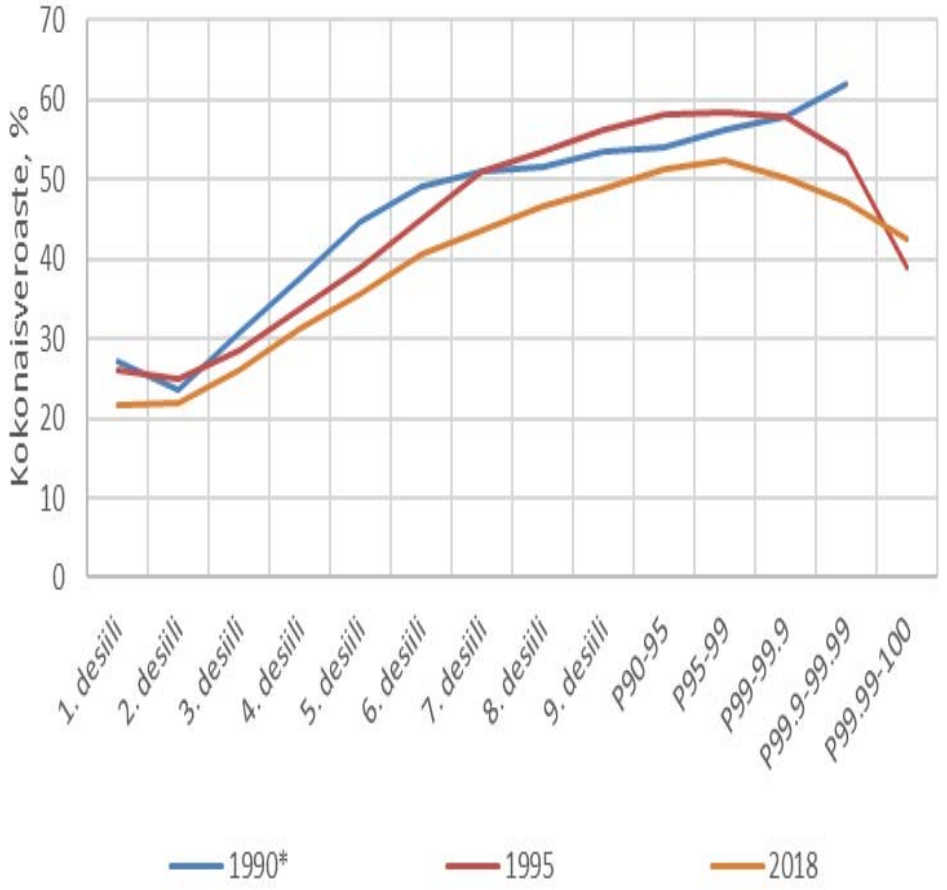

Riihelä.Tuomala (2021),Aineisto: Tulonjaon palveluaineisto 1990, Tulonjaon kokonaisaineisto 1995-2018

(II) Kok.veroasteet tuloryhmissä 1995 ja 2018 ja keskim.br.tulot (tuhansia €)

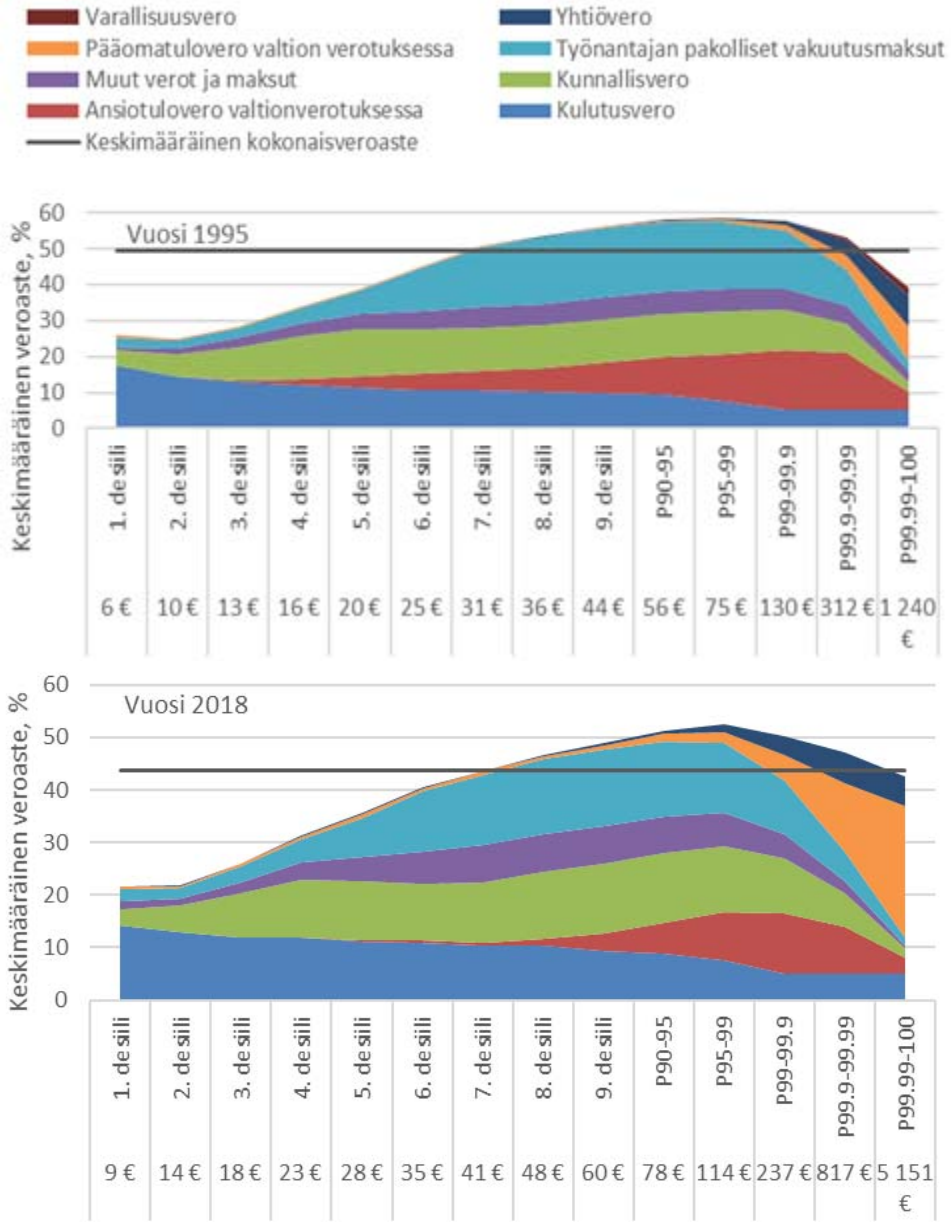

Lähde Riihelä-Tuomala 2020,Aineisto: Tulonjaon kokonaisaineisto 1995-2018, Tilastokeskus,bruttotulot 2018 hinnoin

(III) Nettotulo-osuudet %. Puuttuvat tulotiedot mukana, Lähde WID

- Ajanjaksolla 1990-2018 ylimmän 10%, alimman 50 %, keskimmäisen 40% tulo-osuudet muuttuivat +7.2, -3.3 ja -4 % yksikköä

.	1990	2000	2007	2018
Ylin 10 %	19.7	26.1	26.6	26.9
Alin 50%	33.2	31.3	30.4	29.9

ETV ja varallisuuserot

- Vuonna 2016 varakkain 1 % omisti 15-17 % nettovarallisuudesta (riippuen onko kyse kotitaloudesta vai henkilöstä?)
- ETV on myös osaltaan heikentänyt talouden kasvupotentiaalia sorsiessaan tuotannollisia investointeja, jotka ovat olleet jo pitkään alamaissa ja jotka ovat **työllisyyden** elinehto.
- Lisäksi ETV on erittäin epäreilu monille pienille palveluyrityksille, joiden nettovarallisuus koostuu lähinnä kannettavasta tietokoneesta ja puhelimesta.

Voidaanko historian perusteella ennakoida tulevasta tulo- ja varallisuuskehityksestä?

- HE:n sivun 26 taulukon 4.2 mukaan vuosina 2021 ja 2022 pääomatulojen ja toimintaylijäämän (so. voittojen) odotetaan kasvavan voimakkaammin kuin ansiotulojen.
- Jos näin käy, ETV:n pysyessä ennallaan, ei ole odotettavissa käännettä tulo- ja varallisuuserojen kehityksessä.